

Avdelning
Analysavdelningen

Handläggare
Marie Kahlroth

08-563 085 49

Marie.kahlroth@uk-ambetet.se

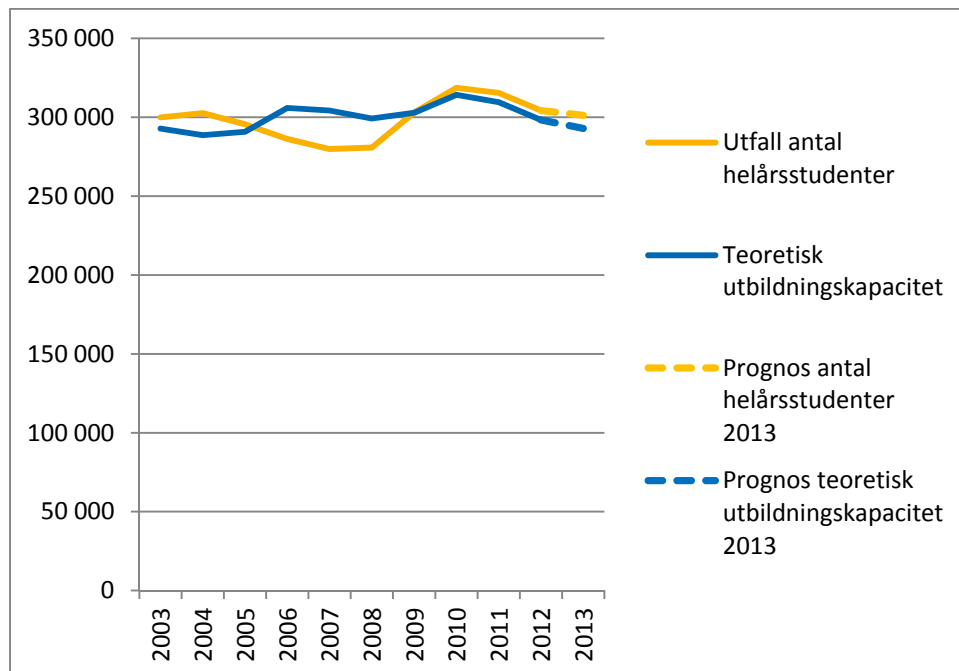
Datum/ löpunummer 2013-12-10 / 13

Universitetskanslersämbetets statistiska analyser är en av formerna för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå. Analyserna innefattar även utvecklingen inom personalområdet och högskolans ekonomi.

Hur många "platser" finns det i högskolan?

Det går egentligen inte att besvara frågan om hur många "platser" det finns i högskolan. Genom att räkna om anslagen för utbildning på grund- och avancerad nivå till helårsstudenter är det dock möjligt att beräkna den teoretiska utbildningskapaciteten för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. År 2013 finns det plats för 292 900 helårsstudenter i högskolan, lika många som för tio år sedan.

I högskolan finns det ingen planerad utbildningsvolym, utan tillgängliga medel och utbildningsvolymens sammansättning sätter ramar för antalet helårsstudenter, se avsnittet Bakgrund. I brist på andra mått används ofta det faktiska utfallet helårsstudenter som mått på antalet platser, men eftersom antalet varierar med såväl det ekonomiska utrymme som anslagen ger (de så kallade takbeloppen) som studenternas efterfrågan är det inget bra mått. Vid utbyggnader av högskolan gör staten ofta av pedagogiska skäl en schablonberäkning av utökningen till antal "platser", men det finns inget mått på det totala antalet "platser". Därför har vi gjort en schablonmässig omräkning av takbeloppen 2003-2012 till helårsstudenter, samt en prognos för 2013. Beräkningen utgår från den årliga genomsnittersättningen per helårsstudent och visar att den teoretiska utbildningskapaciteten 2013 ligger på i stort sett samma nivå som 2003.

Figur 1. Takbelopp omräknat till helårsstudenter (teoretisk utbildningskapacitet) respektive faktiskt utfall helårsstudenter 2003–2012 samt motsvarande prognoser för 2013. Källa: NU-statistikdatabasen, lärosätenas oktoberprognoser samt egna beräkningar.

Datum
2013-12-11

Reg.nr
52-87-13

Den årliga genomsnittliga ersättningen per student har beräknats genom att för varje år dividera det faktiska utfallet av helårsstudenter och helårsprestationer omräknat i pengar med antalet helårsstudenter samma år. Denna kvot (genomsnittlig ersättning per student) har sedan använts för att beräkna hur många helårsstudenter som takbeloppet gav utrymme för respektive år, dvs. den teoretiska utbildningskapaciteten. Beräkningen beskrivs i detalj längre fram i analysen. För lärosäten vars utbildning finansieras på annat sätt än via takbelopp har vi antagit att kapaciteten = utfallet helårsstudenter. Fokus i denna analys är dock på antalet helårsstudenter som finansieras av takbelopp, som alltså utgör 97 procent av den totala studentvolymen. Notera också att studenter från länder utanför EES och Schweiz som betalar studieavgift inte ingår denna analys.

I slutet av 1990-talet och de första åren in på 00-talet byggdes högskolan ut kraftigt, varav den senaste utbyggnaden skedde 2006. Sedan 2010 har dock ett antal tillfälliga utbyggnader genomförts, varav ett par fortfarande gäller. Därutöver har staten sedan början av 00-talet i olika omgångar avsatt medel för att finansiera höjda ersättningsbelopp för vissa utbildningsområden med syftet att stärka utbildningens kvalitet. Ibland har höjningarna finansierats genom tillkommande medel, i andra fall genom omfördelningar inom sektorn.

Vi kommer nu att beskriva lärosätenas ekonomiska förutsättningar i form av volymmässiga förändringar av anslagen och hur de har påverkat det vi har valt att kalla den teoretiska utbildningskapaciteten i högskolan. I avsnittet Bakgrund beskrivs resurstilldelningssystemet samt utvecklingen av helårsstudenter och helårsprestationer i förhållande till lärosätenas takbelopp. I avsnittet Beräkningar beskrivs våra beräkningar i detalj.

Teoretisk utbildningskapacitet 2003–2013

År 2003 var den teoretiska utbildningskapaciteten 292 800 helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå (se tabell 1). Året därpå minskade kapaciteten tillfälligt i samband med en omfördelning av 120 miljoner kronor från utbildning till forskning, men dessa medel återfördes till utbildning 2005–2006. Den senaste permanenta utbyggnaden genomfördes 2006, då högskolan byggdes ut med 1,1 miljarder kronor, motsvarande 15 820 "platser" enligt budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1 utgiftsområde 16). Därmed ökade den teoretiska utbildningskapaciteten till 305 800 helårsstudenter. Från statens sida skedde därefter inga större volymmässiga förändringar till och med 2009. År 2008 genomfördes dock en besparing på takbeloppen om 200 miljoner kronor för att finansiera en kvalitetsförstärkning av ersättningsbeloppen. Det innebar att utbildningskapaciteten minskade. (Notera att samtliga förändringar av takbeloppen är i löpande priser.) Övriga förändringar i utbildningskapaciteten perioden 2006–2009 förklaras av förändringar i utbildningsvolymens sammansättning.

Som högst var utbildningskapaciteten 2010, då de samlade anslagen gav utrymme för 314 200 helårsstudenter i samband med en tillfällig utbyggnad om 700 miljoner kronor årligen (motsvarande 10 000 "platser" enligt regeringens schablonberäkning) 2010–2011. När den tillfälliga utökningen upphörde 2012 minskade den teoretiska

Datum
2013-12-11

Reg.nr
52-87-13

utbildningskapaciteten till 298 300 helårsstudenter och fortsätter att minska 2013 – trots tillfälliga utbyggnader.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Prognos 2013
Takbelopp omräknade till HST	285 800	281 600	283 500	298 600	297 100	292 200	295 200	306 100	301 300	289 800	284 400
HST vid SLU och FHS	3 462	3 341	3 423	3 451	3 634	3 531	3 793	3 987	4 102	3 935	3 935
HST vid enskilda exkl. CTH och HJ	3 506	3 667	3 805	3 793	3 551	3 426	3 880	4 076	4 150	4 525	4 525
Total utbildnings- kapacitet	292 768	288 608	290 728	305 844	304 285	299 157	302 873	314 163	309 552	298 260	292 860
Förändring kapacitet		-4 160	2 120	15 116	-1 559	-5 128	3 717	11 290	-4 611	-11 292	-5 400

Tabell 1. Takbelopp omräknat till helårsstudenter (HST) – teoretisk utbildningskapacitet, utfall helårsstudenter vid lärosäten som inte har takbelopp och summan av dessa 2003–2012, samt motsvarande prognos för 2013 (för lärosäten utan takbelopp antar vi att volymen 2013 är samma som 2012). Den teoretiska utbildningskapaciteten har räknats fram enligt tabell 4 längre fram i analysen. I tabellen framgår också den årliga förändringen av den teoretiska utbildningskapaciteten, som även framgår i figur 2.

Förklaring till förkortningar: Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Försvarshögskolan (FHS), Chalmers tekniska högskola (CTH), Högskolan i Jönköping (HJ)

Utöver de volymmässiga förändringar av takbeloppen som beskrivits ovan finns det också andra saker som påverkar utbildningskapaciteten inom högskolan. Kapaciteten är även beroende av hur utbildningsvolymen fördelas på olika utbildningsområden eftersom ersättningsbeloppen varierar. Det är huvudsakligen lärosätena själva som beslutar om utbildningens sammansättning och hur kurserna klassas på olika utbildningsområden. Om andelen studenter inom områden med högre ersättning ökar blir det plats för färre studenter. Perioden 2003–2008 skedde exempelvis en förskjutning så att andelen helårsstudenter inom utbildningsområden med de lägsta ersättningsbeloppen minskade från 46 till 42 procent, vilket påverkade den teoretiska utbildningskapaciteten negativt. På senare tid har regeringen betonat behovet av att lärosätena satsar på utbildningar som leder till examen, i synnerhet inom teknik och vård, utbildningar som ofta är dyrare än den genomsnittliga ersättningen. Detta kan komma att innebära att genomsnittsansättningen höjs och att utbildningskapaciteten, eller antalet ”platser”, därmed minskar.

Eftersom tilldelningen innehåller en prestationsersättning påverkar även studenternas poängproduktion den genomsnittliga ersättningen – och därmed utbildningskapaciteten. Förändringen i poängproduktionen (antalet helårsprestationer) i förhållande till antalet helårsstudenter förekommer särskilt i samband med stora förändringar i antal

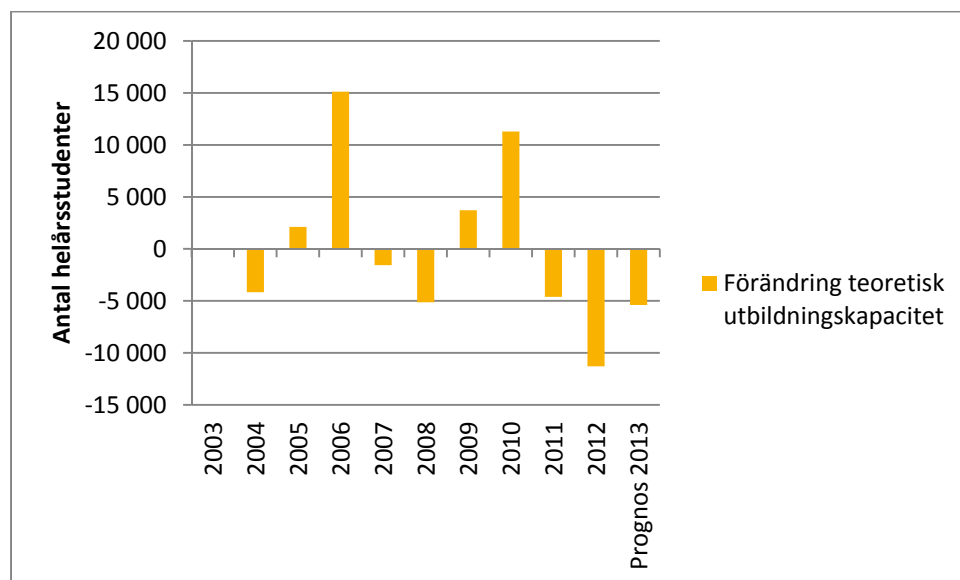
Datum
2013-12-11

Reg.nr
52-87-13

helårsstudenter. Om antalet helårsstudenter ökar kraftigt ett år ökar oftast inte antalet helårsprestationer lika snabbt eftersom många tentor ligger i slutet av terminen, alltså i januari påföljande år. Då blir genomsnittsansättningen per student lägre och kapaciteten ökar, vilket skedde 2009 då studenternas efterfrågan på utbildning steg och antalet helårsstudenter ökade kraftigt. På motsvarande sätt minskar kapaciteten när antalet helårsprestationer ökar utan att helårsstudenterna blir fler, vilket skedde 2011.

Årliga förändringar i den teoretiska utbildningskapaciteten 2003–2013

I figur 2 sammanfattar vi förändringarna i den teoretiska utbildningskapaciteten (takbelopp omräknade till helårsstudenter samt antalet helårsstudenter vid lärosäten med annan statlig finansiering) respektive år enligt tabell 1.

Figur 2. Årlig förändring i den teoretiska utbildningskapaciteten 2003–2012 samt prognos för 2013 uttryckt i antal helårsstudenter enligt tabell 1.

Som vi beskrivit tidigare i analysen minskade kapaciteten 2004 med anledning av en tillfällig omfördelning av medel till forskning. Även 2008 minskade kapaciteten eftersom det årets kvalitetsförstärkning finansierades av en volymmässig besparing på takbeloppen.

Här framgår också tydligt utbyggnaden 2006 samt den tillfälliga utbyggnaden 2010. Att kapaciteten minskade 2011 trots att utbyggnaden gällde 2010–2011 förklaras dels av en tillfällig anslagsminskning med anledning av studieavgiftsreformen, dels av den eftersläpning av registrering av helårsprestationer i samband med utbyggnaden som beskrivs ovan.

Kapacitetsminskningen 2012 beror huvudsakligen på att den tillfälliga utökningen av takbeloppen upphörde och 2013 genomfördes volymmässiga förändringar av takbeloppen som ytterligare minskade den teoretiska utbildningskapaciteten.

Datum
2013-12-11

Reg.nr
52-87-13

Prognos för 2013 och framåt

År 2013 minskar den teoretiska utbildningskapaciteten – trots tillfälliga utbyggnader – av två skäl. Dels slog studieavgiftsreformen igenom fullt ut och takbeloppen minskades permanent med 534 miljoner kronor eftersom studenter från länder utanför EES och Schweiz ska betala studieavgifter och inte finansieras inom takbeloppen. Än så länge är dock indragningen betydligt större än volymen betalande studenter. Samtidigt drogs 440 miljoner kronor in för så kallade inaktiva studenter (studenter som inte tar poäng), eftersom regeringens avsikt är att dessa studenter inte ska belasta takbeloppet. Men lärosätenas förutsättningar att avräkna så kallade inaktiva studenter har hittills inte förändrats så indragningen innebär en reell minskning av utbildningskapaciteten.

Sammantaget innebär det en volymminskning om nära en miljard kronor. Merparten av dessa medel återfördes dock till lärosätena i form av höjda ersättningsbelopp per student. Kvalitetsmedel betalas också ut till lärosäten vars utbildningar fått det högsta omdömet i Universitetskanslersämbetets nationella kvalitetsutvärderingar. En del av indragningarna kompenseras av tillfälliga utbyggnader och sammantaget är prognosen för den teoretiska utbildningskapaciteten 292 900 helårsstudenter 2013, alltså ungefär lika många som 2003.

För 2013-2014 avsätts 107 miljoner kronor årligen för 1 400 ”platser” för sjuksköterske- och ingenjörstudier enligt regeringens schablonberäkningar och 2013–2015 avsätts 300 miljoner kronor årligen för 4 200 ”platser” vid ett antal lärosäten. När dessa tillfälliga utbyggnader upphör 2015 respektive 2016 minskar kapaciteten ytterligare. Lärosätena räknar också i sina prognoser med att antalet helårsstudenter kommer att fortsätta minska de närmaste åren (*Lärosätenas prognos för 2013: fortsatt färre helårsstudenter*, Statistisk analys 9/2013, UK-ämbetet). Den prognosticerade minskningen beror inte på att lärosätena väntar sig minskad efterfrågan från studenterna, utan är en anpassning till tillgängliga medel.

Sammantaget pekar prognoserna på att såväl den teoretiska utbildningskapaciteten som den faktiska utbildningsvolymen de närmaste åren kommer att vara lägre än idag.

Bakgrund

I detta avsnitt beskriver vi översiktligt resurstilldelningssystemet för utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt den faktiska utbildningsvolymen i förhållande till lärosätenas takbelopp.

Statens uppdrag till universitet och högskolor

Statens uppdrag till universitet och högskolor vad gäller utbildning på grundnivå och avancerad nivå är enligt högskolelagen att bedriva utbildning som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet. Vad gäller utbildningsvolymen är uppdraget till de flesta lärosäten inte i form av platser eller helårsstudenter, utan i form av ett anslag upp till ett visst belopp, det så kallade takbeloppet. När sedan lärosätena vid årets slut gör den slutliga avräkningen av anslaget utgår man från antalet studenter (omräknade till helårsstudenter) och deras avklarade poäng (helårsprestationer) inom olika utbildningsområden. Statens ersättning per helårsstudent och helårsprestation varierar för de olika utbildningsområdena – lägst är ersättningen för utbildning inom

Datum
2013-12-11

Reg.nr
52-87-13

humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi och högst för utbildning inom de konstnärliga områdena. Den genomsnittliga ersättningen per helårsstudent varierar därför beroende på utbildningsvolymens sammansättning. Därför är det väldigt svårt att säga hur många ”platser” det finns i högskolan.

Frågan kompliceras ytterligare av att den faktiska utbildningsvolymen omräknad i pengar inte exakt överensstämmer med lärosätenas takbelopp. Beroende på studenternas efterfrågan finns det ibland ledig utbildningskapacitet i högskolan medan lärosätena under andra perioder utbildar fler studenter än vad som täcks av det årliga takbeloppet. För att inte lärosätenas ekonomi skall påverkas allt för mycket av svängningar i studenternas efterfrågan på utbildning – främst orsakad av konjunktursvängningar – har de möjlighet att balansera maximalt 10 procent av takbeloppet över åren.

Faktisk utbildningsvolym i förhållande till takbelopp 2003–2012

Åren 2006–2008 var det högkonjunktur och efterfrågan på utbildning var lägre än den kapacitet som fanns inom högskolan, vilket syns tydligt i figur 1. Nu är vi sedan några år inne i en lågkonjunktur och antalet sökande till högskolan har aldrig varit större. Staten har mött studenternas efterfrågan på utbildning genom tillfälliga utbyggnader av utbildningskapaciteten i form av höjda takbelopp i olika omfattning i perioder sedan 2010, men någon permanent utbyggnad av högskolan har inte skett sedan 2006. De senaste åren har utbildningsvolymen mätt i pengar varit större än takbeloppen (överproduktion) och 2010 var antalet helårsstudenter fler än någonsin tidigare.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Takbelopp	16,0	16,3	16,7	18,3	18,8	19,0	19,3	20,7	20,7	20,4
Utfall HST o HPR mätt i pengar	16,3	17,1	17,0	17,1	17,2	17,8	19,3	21,0	21,1	20,8
Differens	0,4	0,8	0,3	-1,2	-1,6	-1,2	0,0	0,3	0,4	0,4

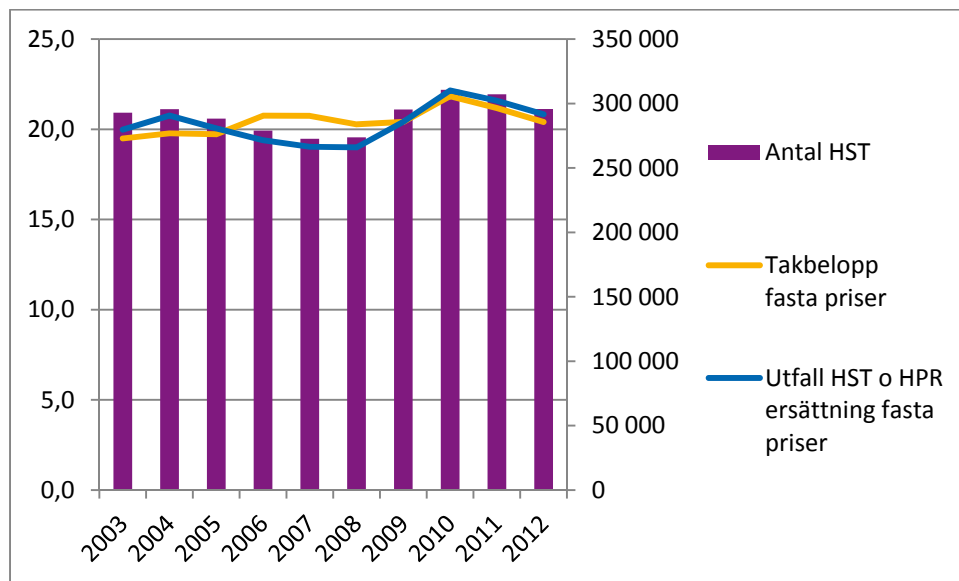
Tabell 2. Lärosätenas samlade takbelopp, årligt utfall av helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR) mätt i pengar, samt differensen däremellan 2003–2012, miljarder kronor, löpande priser. Källa: NU-statistikdatabasen.

År 2003 var lärosätenas sammanlagda takbelopp knappt 16 miljarder kronor och har sedan dess ökat till 20,4 miljarder kronor 2012 i löpande priser. Som beskrivits tidigare i analysen har ett antal volymmässiga förändringar skett över åren, varav den kraftigaste 2006 då högskolan byggdes ut med 1,1 miljard kronor. Övriga förändringar av takbeloppen förklaras dels av den årliga pris- och löneomräkningen av anslagen, dels av så kallade kvalitetsförstärkningar, dvs. höjningar av ersättningsbeloppen för de lägst betalda utbildningsområdena och ibland även för andra utbildningsområden. Kvalitetsförstärkningar har genomförts åren 2003, 2006, 2007, 2008, 2012 samt 2013. Från och med 2013 får även lärosäten vars utbildningar fått det högsta omdömet i Universitetskanslersämbetets kvalitetsutvärderingar ett mindre tillskott.

Datum
2013-12-11

Reg.nr
52-87-13

Hur den faktiska utbildningsvolymen mätt i pengar har följt takbeloppen, alltså den teoretiska utbildningskapaciteten illustreras i figur 3. Notera att takbelopp och värdet av helårsstudenter och helårsprestationer i figur 3 är i 2012 års pris för att bättre illustrera utvecklingen av antalet helårsstudenter i förhållande till takbeloppet. I alla andra sammanställningar har vi använt löpande priser. Räknat i fasta priser har takbeloppen varierat perioden 2003–2012 och sammantaget ökat från 19,5 miljarder till 20,4 miljarder kronor.

Figur 3. Lärosätenas samlade takbelopp samt årligt utfall av helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR) mätt i pengar, miljarder kronor 2012 års priser, samt på höger axel antal helårsstudenter 2003–2012 vid lärosäten med takbelopp. Källa: NU-statistikdatabasen.

Antalet helårsstudenter har varierat mellan ungefär 290 000 och 295 000 med undantag för perioden 2006-2008 respektive 2010-2011. År 2006 minskade antalet helårsstudenter med cirka 10 000 på grund av minskad efterfrågan från studenterna och minskningen fortsatte 2007, till 272 600 helårsstudenter och antalet stannade sedan kvar på ungefär samma nivå 2008. Under dessa år fanns det dock ledig kapacitet att ta emot fler studenter i högskolan, eftersom de samlade takbeloppen var högre än utfallet av helårsstudenter och helårsprestationer mätt i pengar.

År 2009 vände utvecklingen och antalet helårsstudenter ökade med nästan 22 000, till 295 300. Utbildningsvolymen mätt i pengar motsvarade då nästan exakt de samlade takbeloppen. Sedan dess har efterfrågan på utbildning ökat allt mer och för att möta studenternas efterfrågan höjde staten lärosätenas takbelopp 2010-2011 med 700 miljoner kronor per år. Den stora efterfrågan på utbildning i kombination med ökad utbildningskapacitet ledde till att antalet helårsstudenter 2010 vid lärosäten med takbelopp var 310 600 – en historiskt hög nivå. Därefter minskade antalet helårsstudenter både 2011 och 2012 och för 2013 prognosticerar lärosätena en fortsatt minskning av studentvolymen. Trots minskat antal helårsstudenter har flertalet lärosäten fortfarande fler studenter än vad som kan finansieras inom takbeloppen.

Datum
2013-12-11

Reg.nr
52-87-13

Beräkningar

Eftersom vi känner till antalet helårsstudenter vid lärosäten med takbelopp samt hur mycket dessa och antalet avlagda poäng (helårsprestationer) motsvarar i pengar är det möjligt att beräkna den genomsnittliga ersättningen per helårsstudent respektive år. Den genomsnittliga ersättningen per helårsstudent (kolumn C i tabell 3) räknas fram genom att dividera värdet av det faktiska antalet helårsstudenter och helårsprestationer respektive år (kolumn A) med det faktiska antalet helårsstudenter (kolumn B).

	Värde av HST och HPR , tkr	Faktiskt antal helårsstudenter (HST)	Genomsnittlig ersättning per HST, tkr
	A	B	C = A/B
2003	16 348 586	292 886	55,8
2004	17 100 643	295 622	57,8
2005	17 016 132	288 291	59,0
2006	17 142 689	278 946	61,5
2007	17 229 640	272 582	63,2
2008	17 773 653	273 727	64,9
2009	19 309 809	295 327	65,4
2010	21 016 261	310 624	67,7
2011	21 056 153	307 199	68,5
2012	20 827 654	295 769	70,4
Prognos 2013	21 180 600	292 726	72,4

Tabell 3. Årligt utfall av helårsstudenter och helårsprestationer mätt i pengar (A), antal helårsstudenter (B) samt genomsnittlig ersättning per helårsstudent (C) 2003–2012 och prognos för 2013, tusentals kronor löpande pris. Den genomsnittliga ersättningen (C) är kvoten av utfall HST och HPR (A) och antal HST (B).

Eftersom statens ersättning varierar mellan olika utbildningsområden är storleken på den genomsnittliga ersättningen beroende av utbildningsvolymens sammansättning. Om lärosätena exempelvis ökar utbildning inom vård och teknik och samtidigt minskar utbildningsvolymen inom humaniora och samhällsvetenskap (områden med de lägsta ersättningsbeloppen) ökar genomsnittsansättningen. Även studenternas poängproduktion påverkar ersättningen. Detta får exempelvis effekt vid utbyggnader av högskolan då antalet helårsstudenter ökar snabbare än antalet helårsprestationer eftersom höstterminen sträcker sig in i januari och en del av poängen bokförs på det följande året.

Vi går vidare i beräkningen. Genom att använda de genomsnittliga ersättningsbeloppen för respektive år är det möjligt att räkna om takbeloppen till helårsstudenter, dvs. den teoretiska utbildningskapaciteten uttryckt i helårsstudenter. Detta är alltså ett sätt att skatta hur många ”platser” det finns i högskolan.

För att räkna fram den teoretiska utbildningskapaciteten (kolumn C i tabell 4) divideras takbeloppet (kolumn A) med den genomsnittliga ersättningen respektive år (kolumn B).

Datum
2013-12-11

Reg.nr
52-87-13

Därefter är det enkelt att räkna fram de årliga förändringarna i utbildningskapaciteten mätt i helårsstudenter (kolumn D).

	Takbelopp, tkr	Genomsnittlig ersättning enligt tabell 3, tkr	Takbelopp omräknat till HST = teoretisk utbildningskapacitet	Årlig förändring av kapacitet mätt i HST
	A	B	C = A/B	D
2003	15 953 997	55,8	285 800	
2004	16 287 783	57,8	281 600	-4 200
2005	16 733 407	59,0	283 500	1 900
2006	18 348 762	61,5	298 600	15 100
2007	18 779 994	63,2	297 100	-1 500
2008	18 972 490	64,9	292 200	-4 900
2009	19 303 487	65,4	295 200	3 000
2010	20 711 636	67,7	306 100	10 900
2011	20 652 173	68,5	301 300	-4 800
2012	20 404 972	70,4	289 800	-11 500
Prognos 2013	20 577 100	72,4	284 400	-5 400

Tabell 4. Lärosätenas samlade takbelopp 2003–2013 samt genomsnittlig ersättning per student enligt tabell 3, tusentals kronor löpande pris, har använts för att räkna om takbeloppen till helårsstudenter = teoretisk utbildningskapacitet (C = A/B). Därefter har den årliga förändringen av utbildningskapaciteten räknats fram. För 2013 baseras beräkningen på lärosätenas prognoser.

Över- respektive underproduktion mätt i helårsstudenter

För tydlighetens skull vill vi också beräkna vad överproduktion respektive ledig kapacitet de olika åren motsvarar i helårsstudenter. Det gör vi genom att dividera differenserna mellan lärosätenas samlade takbelopp och utfallet av helårsstudenter och helårsprestationer mätt i pengar (kolumn A) med de genomsnittliga ersättningarna för respektive år (kolumn B) som räknats fram i tabell 3. Här utgår vi alltså från att överproduktion respektive ledig kapacitet har samma utbildningssammansättning som den totala studentvolymen respektive år.

I tabell 2 och tabell 5 nedan framgår differensen mellan lärosätenas samlade takbelopp och utfallet av helårsstudenter och helårsprestationer mätt i pengar. Differensen visar om den är positiv hur mycket lärosätena sammanlagt har överproducerat under året, alltså värdet av antalet helårsstudenter och helårsprestationer som inte täcks av det årets takbelopp. Om differensen är negativ visar den storleken på den lediga utbildningskapaciteten mätt i pengar.

Datum
2013-12-11

Reg.nr
52-87-13

	Differens utfall värde av HST och HPR – takbelopp, tkr	Genomsnittlig ersättning, tkr	Över-/ underprod mätt i HST
	A	B	C
2003	394 589	55,8	7 100
2004	812 860	57,8	14 100
2005	282 725	59,0	4 800
2006	-1 206 073	61,5	-19 600
2007	-1 550 354	63,2	-24 500
2008	-1 198 837	64,9	-18 500
2009	6 322	65,4	100
2010	304 625	67,7	4 500
2011	403 980	68,5	5 900
2012	422 682	70,4	6 000
Prognos 2013	603 500	72,4	8 300

Tabell 5. Differens mellan lärosätenas samlade takbelopp och årligt utfall av helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR) mätt i pengar (A), genomsnittligt ersättningsbelopp (B) enligt tabell 2 samt differensen omräknad i helårsstudenter (C), tusentals kronor löpande pris.

Utbildning som finansieras på annat sätt än via takbelopp

Beräkningarna i denna analys gäller utbildning vid lärosäten som har takbelopp, alltså statliga lärosäten (utom Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Försvarshögskolan som inte har takbelopp) samt Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping. Lärosäten med takbelopp står tillsammans för 97 procent av all utbildning på grundnivå och avancerad nivå och nästan all utbildning finansieras via takbeloppet även om det finns vissa undantag.

För SLU och Försvarshögskolan ger staten uppdrag om visst antal utbildade studenter varje år, medan uppdragen till enskilda utbildningsanordnare regleras i avtal. Perioden 2003-2012 har antalet helårsstudenter vid dessa lärosäten sammanlagt ökat från 6 800 till 8 900 helårsstudenter. Det motsvarar ungefär 3 procent av den totala utbildningen på grundnivå och avancerad nivå. För att få en uppfattning om det totala antalet helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå vid svenska lärosäten ingår studenterna vid dessa lärosäten i vissa sammanställningar. Vi har utgått ifrån att det årliga utfallet helårsstudenter = uppdragen för dessa lärosäten och att volymen 2013 är samma som 2012.